

REFERAT |KRS| Oppvekststyret (2015-2019) d. 17-09-2019

Mødedato Tirsdag d. 17. september 2019 kl. 14:00

Mødested Anna Jensen

Indholdsfortegnelse

Program for møtet.....	3
Godkjenning av oppvekststyrets protokoll av 27.08.19.....	4
Oppfølging av rapporten "Kjøp, salg og bytte av seksuelle tjenester – En situasjonsbeskrivelse av p	6
Kvalitetsmelding - tilstandsrapport for barneverntjenesten 2018.....	13

Punkt 47/19: Program for møtet

Bilag

Program for møtet

Punkt 48/19: Godkjenning av oppvekststyrets protokoll av 27.08.19

Bilag

Protokoll Oppvekststyret 27.08.19

Dato 10. september 2019
Saksnr.: 201900088-54
Saksbehandler Eva Sand

Saksgang
Oppvekststyret

Møtedato
17.09.2019

Godkjenning av oppvekststyrets protokoll av 27.08.19

Oppvekststyret godkjenner oppvekststyrets protokoll fra møtet 27.08.19

Svein Ove Ueland
Konst. oppvekstdirektør

Eva Sand
førstekonsulent

Vedlegg:
Protokoll fra møtet 27.08.19

Punkt 49/19: Oppfølging av rapporten "Kjøp, salg og bytte av seksuelle tjenester – En situasjonsbeskrivelse av prostitusjon i Kristiansand"

Bilag

Vedtak FORMAN, 25092019, Sak 95/19, Oppfølging av rapporten "Kjøp, salg og bytte av seksuelle tjenester – En situasjonsbeskrivelse av prostitusjon i Kristiansand"

Vedtak HELSOS, 17092019, Sak 40/19, Oppfølging av rapporten "Kjøp, salg og bytte av seksuelle tjenester – En situasjonsbeskrivelse av prostitusjon i Kristiansand"

Dato 28. juni 2019
Saksnr.: 201908293-1
Saksbehandler Bernt E. Klokkervold

Saksgang

Helse- og sosialstyret
Oppvekststyret
Formannskapet

Møtedato

17.09.2019
17.09.2019
25.09.2019

Oppfølging av rapporten "Kjøp, salg og bytte av seksuelle tjenester – En situasjonsbeskrivelse av prostitusjon i Kristiansand"

Sammendrag

Kriminalitetsforebyggende plan 2016 – 2019 ble lagt fram i Bystyret 16.03.2016. I Bystyrets vedtak punkt 3 ber Bystyret om at det innarbeides et nytt satsingsområde som omfatter arbeidet mot menneskehandel, trafficking og prostitusjon. Prostitusjon og menneskehandel ble dermed det syvende innsatsområdet i planen. Et av tiltakene knyttet til innsatsområdet er å gjennomføre en ny kartlegging av prostitusjonsmiljøet, med særlig vekt på å kartlegge ungdomsprostituasjon.

Rapporten "Kjøp, salg og bytte av seksuelle tjenester – En situasjonsbeskrivelse av prostitusjon i Kristiansand" ble lagt fram for Formannskapet 16.01.2019. Administrasjonen har besluttet å følge opp rapporten i en egen politisk sak i etterkant. Helse og sosialsektoren sammen med Oppvekstsektoren legger nå frem en oppfølging av rapporten for de ulike politiske fagutvalgene, hvor tiltak og prioriteringer for det videre arbeidet med prostitusjonsfeltet blir lagt frem.

I budsjettbehandlingen for 2019 – 2023 la koalisjonen fram et verbalforslag (Verbalforslag nr.19. Sektor 5: Teknisk) som lød:

Bystyret ber om en sak som redegjør hva kommunen gjør for prostituerte og mennesker som er utsatt for menneskehandel, med sikte på å legge frem tiltak for forebygging og bistand. I forbindelse med dette arbeidet bes det utrede et lavterskeltilbud i samarbeid med frivillige aktører som har til hensikt å tilby desentralisert helse- og omsorgsarbeid, arbeidsrettet tiltak og bistand.

Det ble i tilknytning til forlaget bevilget kr. 200 000,- til arbeid mot menneskehandel. Dette beløpet foreslås tildelt Shalam Woman for å styrke deres arbeid med kvinner som selger sex.

Et arbeidsutvalg bestående av representanter for helse- og sosialsektoren, oppvekstsektoren, politiet og Shalam har beskrevet hvilke hjelpetiltak vi har i dag rettet mot prostitusjon og menneskehandel og har kommet med forslag til nye tiltak.

En del av tiltakene må tas med i arbeidet med rullering av Rusmiddelpolitisk handlingsplan og Plan for psykisk helse.

Forslag til vedtak

1. Formannskapet tar saken til orientering
2. Bevilget beløp på kr. 200 000,- tildeles Shalam Woman for å styrke deres arbeid med målgruppen.

Ragnar Evensen
Rådmann

Wenche P. Dehli
Helse- og sosialdirektør

Svein Ove Ueland
Oppvekstdirektør

Bakgrunn for saken

Kriminalitetsforebyggende plan 2016 – 2019 ble lagt fram i Bystyret 16.03.2016. I Bystyrets vedtak punkt 3 ber Bystyret om at det innarbeides et nytt satsingsområde som omfatter arbeidet mot menneskehandel, trafficking og prostitusjon. Prostitusjon og menneskehandel ble dermed det syvende innsatsområdet i planen. Et av tiltakene knyttet til innsatsområdet er å gjennomføre en ny kartlegging av prostitusjonsmiljøet, med særlig vekt på å kartlegge ungdomsprostituasjon.

Rapporten "Kjøp, salg og bytte av seksuelle tjenester – En situasjonsbeskrivelse av prostitusjon i Kristiansand" ble lagt fram for Formannskapet 16.01.2019. Administrasjonen har besluttet å følge opp rapporten i en egen politisk sak i etterkant. Helse og sosialsektoren sammen med Oppvekstsektoren legger nå frem en oppfølging av rapporten for de ulike politiske fagutvalgene, hvor tiltak og prioriteringer for det videre arbeidet med prostitusjonsfeltet blir lagt frem.

I budsjettbehandlingen for 2019 – 2023 la koalisjonen fram et verbalforslag (Verbalforslag nr.19. Sektor 5: Teknisk) som lød:

Bystyret ber om en sak som redegjør hva kommunen gjør for prostituerte og mennesker som er utsatt for menneskehandel, med sikte på å legge frem tiltak for forebygging og bistand. I forbindelse med dette arbeidet bes det utrede et lavterskeltilbud i samarbeid med frivillige aktører som har til hensikt å tilby desentralisert helse- og omsorgsarbeid, arbeidsrettet tiltak og bistand.

Det ble i tilknytning til forlaget bevilget kr. 200 000,- til arbeid mot menneskehandel.

Et arbeidsutvalg bestående av representanter for helse- og sosialsektoren, oppvekstsektoren, politiet og Shalam har beskrevet hvilke hjelpetiltak vi har i dag rettet mot prostitusjon og menneskehandel og har kommet med forslag til nye tiltak.

Rapporten identifiserte 4 ulike arenaer for prostitusjon eller bytte av seksuelle tjenester; utemarked, innemarked, ungdomsmiljøer og rusmiljøet.

Ute- og innemarkedet

Utemarkedet beskrives som bestående hovedsakelig av nigerianske kvinner med opphold i Italia eller Hellas. Det har også vært innslag av kvinner fra Øst-Europa. Antallet kvinner varierer i stor grad, det kan være et sted mellom 4-5 og opptil 15 på et gitt tidspunkt.

Innemarkedet er det en stor utfordring å få oversikt over. De fleste kvinnene som selger sex reiser fra sted til sted og oppholder seg i Norge på turistvisum og er her i tre måneder av gangen. Ved hjelp av monitorering av et nettsted hvor de prostituerte annonserer hvor de reiser til og hvordan kunder kan ta kontakt, anslår en at det til enhver tid i gjennomsnitt er 26 prostituerte i Kristiansand. Kvinnene på utemarkedet er også her på turistvisum.

Det at kvinnene er her på turistvisum innebærer at de ikke har rettigheter til helsehjelp og lignende med unntak av akutt helsehjelp. Samtidig heter det at de som identifiseres som mulige ofre for menneskehandel har rettigheter og skal få hjelp.

Det er også fastboende personer som selger sex i Kristiansand, noen av disse selger sex via massasjeinstitutter. Det har vist seg vanskelig å tallfeste disse.

Det er i hovedsak to hjelpetiltak som er i kontakt med disse gruppene av sexselgere; Pro-Kristiansand og Shalam Woman.

Pro-Kristiansand ble etablert i 2010 som følge av kartleggingen av prostitusjon i 2008. Pro-Kristiansand består av to 20 % stillinger, men i dag er bare én av disse besatt. Den siste 20 % stillingen er planlagt besatt i ungdomstjenesten 01.01.2020.

Pro-Kristiansand har kontakt med både fastboende og omreisende sexselgere. I 2017 hadde Pro-Kristiansand kontakt med totalt 21 omreisende sexselgere. Disse tar selv kontakt for å få kondomer eller for å få en eller annen form for helsehjelp.

Pro-Kristiansand opplyser at Kristiansand er med i et nasjonalt nettverk for dem som arbeider med prostitusjon og menneskehandel. Nettverket formidler telefonnummer og adresser til reisende sexselgere. Kristiansand har fått flere henvendelser via nettverket. Ellers så spres visittkort fra Pro-Kristiansand mellom kvinnene. Politi og kommunale tjenester har også formidlet kontakt mellom sexselgere og pro-tiltaket.

Pro-Kristiansand koordinerer også Tverretatlig operativt team i Kristiansand (TOT). Det består av representanter fra politiet, UDI, RVTS, NAV Shalam, statlig mottak, kriesenteret og kriminalitetsforebyggende koordinator. TOT kaller også inn andre medlemmer ut over dette når det er behov. Her utveksles det lokale og nasjonale erfaringer/informasjon om prostitusjon og menneskehandel. Dette samarbeidet har foregått siden 2010, og baserer seg på samme metodikk som TOT i Bergen. De øvrige storbyene i Norge har også sine TOT-grupper.

Shalam Woman ble etablert i samarbeid med Pro-Kristiansand høsten 2017. Dette er et lavterskeltilbud som består av en kafe de prostituerte kan oppsøke, samt oppsøkende virksomhet på gata. Prosjektet er finansiert fra Justis- og beredskapsdirektoratets midler for prostitusjon og menneskehandel. Kvinnene kommer til kafeen for å få kondomer og ha samtaler.

Shalam Woman har også startet oppsøkende arbeid rettet mot innemarkedet og har kontakt med 7 – 8 kvinner i denne målgruppen.

Shalam har med tanke på begge målgruppene startet med å bygge et nettverk i land noen av kvinnene kommer fra med tanke på å kartlegge muligheter for arbeidsrettete tiltak i hjemlandet.

Shalam Woman opplever at det er utfordrende å avdekke menneskehandel, kvinnene frykter at de kan bli utsatt for vold dersom de navngir bakmenn. Det har likevel vært noen tilfeller hvor Shalam har kontaktet politiets menneskehandelgruppe.

Det er foreløpig for få tilfeller med menneskehandel knyttet til prostitusjon i Kristiansand (1 – 2 i året) til at det er aktuelt å opprette et eget tiltak for disse. Kvinnene som er utsatt blir i første omgang ivaretatt av Shalam og Pro-Kristiansand. Det er flere nasjonale tilbud i Oslo (ROSA-senteret og Pro-senteret) som kan ivareta ofre for menneskehandel.

Det er behov for å avklare grensesnitt for oppfølging og ansvar mellom kommunens tilbud og Shalam Woman. Videre er det behov for å styrke samhandlingen med politiet, både når det gjelder å ivareta ofre for menneskehandel og med tanke på aksjoner rettet mot sexkjøpere og utleiere. Å ha et fokus på kundene har til nå vært lite prioritert hos politiet, tanken er at aksjoner med påfølgende medieoppslag vil kunne virke forebyggende når det gjelder kjøp av sex.

Med tanke på verbalforslaget mener administrasjonen det er mest hensiktsmessig å bidra til å styrke det lavterskeltilbudet som allerede er opprettet ved Shalam Woman. Det vil gi dem mulighet til å fortsette arbeidet med internasjonal nettverksbygging for å kartlegge muligheter for arbeidsrettete tiltak i kvinnenes hjemland.

Det foreslås også et arbeid hvor hjelpeforløp til dem som er utsatt for menneskehandel tilknyttet prostitusjon skal synliggjøres og gjøres kjent for alle som jobber med målgruppen.

Arbeidsgruppen foreslår følgende tiltak:

- Økt samhandling mellom kommunen og politiet med fokus på aksjoner og holdningsarbeid for å begrense sexmarkedet.
- Avklare grensesnitt i oppfølging og ansvar mellom kommune og Shalam Woman
- Etablere en oversikt over hjelpeforløp som formidles til alle ansatte som kommer i kontakt med mennesker utsatt for menneskehandel lokalt og nasjonalt

Ungdomsmiljøer

I rapporten kommer det fram at det foregår bytte av seksuelle tjenester mot ulike ytelser eller goder blant ungdom i Kristiansand. Rapporten har ikke hatt som mål å kartlegge omfanget av slik bytte av seksuelle tjenester, men temaet kom opp i samtaler med ulike informanter. Disse tilfellene skiller seg ut fra det vi vanligvis omtaler som prostitusjon, og en opplever det som problematisk å bruke begrepet prostitusjon. Ungdommene det er snakk om definerer ikke bytte av sex som prostitusjon og det har vist seg vanskelig å avdekke slik aktivitet.

I Ungdata-undersøkelsen i 2016 som omfattet ungdomstrinnet og første år på videregående skole, svarte 4 % av elevene bekreftende på spørsmål om de noen gang hadde gjort seksuelle handlinger for å oppnå goder. I samme undersøkelse nå i 2019 svarer 3,4 % av ungdomsskoleelevene det samme, mens det på videregående skoler er 7 % som svarer bekreftende på spørsmålet. Det er altså lite som tyder på at det er vanlig å bytte sex, men i noen ungdomsmiljøer er det en holdning og en praksis som tilsier at det å bruke sex på denne måten er akseptert. Disse miljøene består ifølge en rapport utarbeidet i Oslo (Sex som kapital 2017) av de mest sårbare ungdommene

Vi vet for lite om hvilke ungdommer dette gjelder og hva som er sårbarhetsfaktorer knyttet til det å bytte seksuelle tjenester. Rapporten slår fast at det er behov for en grundigere kartlegging på dette temaet. Arbeidsgruppen foreslår derfor en egen kartlegging som et av tiltakene rettet mot problematikken.

Når det gjelder forebygging har oppvekstsektoren i en egen sak til Oppvekststyret 19.06.2018 beskrevet hvordan oppvekstsektoren vil sikre en god, helhetlig og sammenhengende seksualundervisning i ungdomsskolen. I tillegg skal Helsestasjon for ungdom etter ny nasjonal faglig retningslinje tilby undervisningsbesøk til elever i ungdomsskolealder. Helsestasjon for ungdom har en ansatt som skal ha ansvar for denne undervisningen.

Helsestasjon for ungdom har til vanlig fokus på seksuell helse, men har ikke hatt nok fokus på bytte av sex. De avdekker imidlertid en del overgrep. Ungteam spør som regel direkte om sex, overgrep og bytte av sex. Det er likevel for mye usikkerhet om hvordan en skal håndtere problematikken. Det foreslås derfor å utarbeide en handlingsveileder med fokus på hvordan avdekke/fange opp ungdom som bytter sex og hvilke hjelpetiltak som kan tilbys.

Arbeidsgruppen foreslår følgende tiltak:

- Gjennomføre en egen kartlegging på ungdomsfeltet
- Økt fokus på seksuell helse i alle relevante tjenester og samarbeidsfora

- Forbedret seksualundervisning som skaper visshet rundt egne og andres grenser.
- Utarbeide en handlingsveileder som har fokus på hvordan man kan avdekke/fange opp ungdom som selger/bytter sex og hvilke hjelpetiltak som tilgjengelige.

Rusmiljøet

Informantene til rapporten fastslår at det foregår prostitusjon i rusmiljøet, men at det er vanskelig å fastslå omfanget.

Tidligere var det mer vanlig at det var kvinner i rusmiljøet som solgte sex åpent på gaten, sex-salget på gaten er etter hvert overtatt av utenlandske kvinner. Prostitusjonen i rusmiljøet skjer nå mer innad i miljøet i ulike former.

I følge rapporten fremstår prostitusjon i rusmiljøet mer som et nødvendig onde for å få tak i tilstrekkelig med penger til rusmidler. Vederlaget er ofte ikke så tydelig definert som ved gateprostitusjon, det kan gjerne være bytte mot rusmidler, en plass å bo, omsorg og beskyttelse. Det er også ofte slik at narkotikagjeld blir betalt med sex.

Kvinnene i rusmiljøene opplever ofte vold og overgrep, men er lite villige til å melde dette til politiet.

Det er flere offentlige tilbud og ideelle organisasjoner som yter hjelp og bistand til mennesker i rusmiljøene. Dette kan være oppfølgingstjenesten, feltsykepleien, fastlegene, sykehuset, nødbolig, Shalam, Filadelfia, Sammensenteret og mange flere.

Felles for disse er at en ikke alltid har fokus på mulige overgrep og/eller salg av seksuelle tjenester blant kvinnene i miljøet. Her er det nødvendig med mer kunnskap om fenomenet hos hjelperne. En må se på hvilke kompetansehevende tiltak som vil være adekvate.

Det er en utfordring av kvinner i rusmiljøet ikke oppsøker fastlegen sin så ofte som de burde. I sammenheng med dette har flere instanser uttrykk et ønske om at kommunen ansetter en ambulerende lege som kan gi konsultasjoner på et lavterskelnivå. Dette ønsket har også kommet fram i prosjektgruppen som har sett på rus og psykisk helse tilbudet i Nye Kristiansand.

Det foreslås også å utarbeide en oversikt på hjelpeforløp og muligheter ved bekymring eller avdekking.

Ut ifra det som kommer fram i rapporten ser administrasjonen at en bør styrke samarbeidet mellom kommunen og andre instanser og organisasjoner. Spesielt Shalam Woman, Politiet og RVTS.

Arbeidsgruppen foreslår følgende tiltak:

- I samarbeid med RVTS Sør utarbeide kompetansehevende tiltak til ansatte for å avdekke og fange opp prostitusjon.
- Etablere en oversikt over hjelpeforløp som kan tilbys ved bekymring om/eller avdekking av salg av sex eller overgrep.

Tiltakene som er foreslått av arbeidsgruppen kan alle gjennomføres innenfor eksisterende økonomiske rammer.

Punkt 50/19: Kvalitetsmelding - tilstandsrapport for barneverntjenesten 2018

Bilag

Vedtak BYSTYR, 18092019, Sak 98/19, Kvalitetsmelding - tilstandsrapport for barneverntjenesten 2018

TILSTANDSRAPPORT 2018

Dato 15. august 2019
Saksnr.: 201715501-12
Saksbehandler Petter Stranger

Saksgang
Oppvekststyret
Bystyret

Møtedato
27.08.2019
18.09.2019

Kvalitetsmelding - tilstandsrapport for barneverntjenesten 2018

Sammendrag

Bystyret behandlet i sak [3/18](#) den første kvalitetsmelding for barneverntjenesten. Meldingen ble vedtatt med 23 merknader. Av merknadene framgikk tydelig et ønske om å få presentert data fra sammenlignbare kommuner som et bakteppe for den lokale situasjonen. For å få dette til er behandlingen av årets melding, etter vedtak i Oppvekststyret i sak [33/19](#), lagt til etter sommeren. Nestleder i Oppvekststyret ble i samme møte valgt til saksordfører for behandlingen i Bystyret i september. Årets kvalitetsmelding er kalt en Tilstandsrapport, på bakgrunn av forslag til ny lov om barnevern, der det heter at en årlig skal legge fram en rapport om tilstanden i barnevernet for kommunestyret.

Forslag til vedtak

Meldingen tas til følge – merknader innarbeides i meldingen før behandling i Bystyret.

Svein Ove Ueland
Oppvekstdirektør

Petter Stranger
Konst. virksomhetsleder

Vedlegg:
Tilstandsrapport for barneverntjenesten for Kristiansandsregionen 2018

Bakgrunn for saken

Bystyret behandlet i sak [3/18](#) den første kvalitetsmelding for barneverntjenesten. Meldingen ble vedtatt med 23 merknader. Av merknadene framgikk tydelig et ønske om å presentere data fra sammenlignbare kommuner som et bakteppe for den lokale situasjonen. For å få dette til er behandlingen av årets melding, etter vedtak i Oppvekststyret i sak [33/19](#), lagt til etter sommeren. Oppvekststyret vedtok også følgende framdriftsplan for arbeidet,

- 07.05.2019 - Valg av saksordfører
Utarbeidelse av melding
- 27.08.2019 - Behandling i Oppvekststyret og utarbeidelse av merknader
- 18.09.2019 - Generaldebatt i Bystyret

I forslaget til ny barnevernlov, behandlet i Oppvekststyret i [sak 42/19](#), følger det av § 15-3, fjerde ledd, at "Barnevernstjenesten skal rapportere til kommunestyret minst én gang i året om tilstanden i barnevernstjenesten og om kommunens oppfyllelse av plikter i eller i medhold av loven." Denne rapporten blir omtalt som "tilstandsrapporten" i hele lovforslaget, og den lokale rapporten har fått samme navn. Videre heter det i lovforslaget at;

"Departementet legger til grunn at tilstandsrapporten bør utarbeides med utgangspunkt i informasjonen som er tilgjengelig gjennom eksisterende digitale løsninger og statistikk på kommune- og tjenestenivå. Bufdir har etablert en nettbasert kommunemonitor med informasjon om barnevernstjenestene i den enkelte kommune."

Barne-, ungdoms-, og familiedirektoratet (Bufdir) sin "Kommunemonitor" henter SSB data og dekker områdene dekningsgrad og kapasitet, kvalitet, økonomi og bakgrunnsinformasjon om kommunen. Data fra kommunemonitoren er brukt ekstensivt i årets rapport, og siden disse dataene for 2018 ikke ble publisert før juni har det ikke vært mulig å legge fram tilstandsrapporten tidligere.

Kvalitetsmeldingen for Barneverntjenesten 2017 var den første, og en har i årets melding lagt mindre vekt på presentasjon av arbeidsdeling og bakgrunnsmateriale. Alle de over 20 merknadene fra den politiske behandlingen av meldingen er forsøkt besvart. Viktige tema fra merknadene er; barnas behov for og krav på å bli sett og hørt i sin sak, viktigheten av kontinuitet i kontaktpersonens arbeid med barna for å bygge relasjon og skape tillit, dette forutsetter kontinuitet i kontaktpersonens arbeid med barna for å få dette til. Videre skal de profesjonelle voksne som samarbeider til barnets beste bygge arbeidet på god informasjon, gode rutiner og ikke hindres av taushetsplikten. Kontinuiteten i og arbeidet med relasjoner har vært under press i 2018 som følge av stedvis høyt sykefravær og utfordringer med å rekruttere kompetente vikarer, en situasjon som er fulgt nøye og ser ut til å bedre seg i 2019. En er positiv til å overta statlige oppgaver på området forutsatt finansiering og kompetanseheving. Det er også et mål at barnevernet i «Barnas by» tar barns situasjon på alvor, bidrar til endringsarbeid rettet mot foreldre og bedring av hjemmemiljø slik at uhensiktsmessig flytting unngås. Ved økende bruk av familieråd, mer enn 50 i 2018, mobilisering av familienes ressurser og bedre dialog med barn og familier har antallet hasteflyttinger, der barn må flyttes ut av hjemmet mot foreldrenes vilje, blitt redusert påtagelig i 2018.

I 2019 har konsulentfirmaet PwC utført en evaluering av barneverntjenesten. Ved etableringen av barneverntjenesten for Kristiansandsregionen ble det besluttet å foreta en slik evaluering. Evalueringen har, ved etableringen av nye Kristiansand kommune i 2020, betydning for de to kommunene som ikke blir en del av den nye storkommunen, og deres vurdering av å ville fortsette eller avbryte samarbeidet. Evalueringen gir også gode anbefalinger for videre arbeid med å utvikle tjenesten, til beste for barn og unge i den største kommunen på Agder.